

УДК 336.6: 669

О. В. Чернецька,
старший викладач кафедри фінансів та кредиту,
Приватний вищий навчальний заклад "Міжнародний університет фінансів"

ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ

O. Chernetska,
senior teacher of department of finances and credit,
Private higher educational establishment "International University of Finance"

THE PROCESS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE ENGINEERING

У статті розглянуто та визначено зміст категорії "управління інвестиційною привабливістю підприємства", "процес управління інвестиційною привабливістю підприємства". Досліджено та вдосконалено структуру процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства. Вдосконалено систему основних індикаторів діагностики інвестиційної привабливості підприємств машинобудування. Розроблено стратегію формування інвестиційних ресурсів; стратегію максимізації доходності підприємства; стратегію з мінімізації інвестиційних ризиків для потенційного інвестора; програму щодо підвищення ринкової вартості підприємства.

The paper considers and defines the content category "of investment attractiveness of enterprise", "the management of the investment attractiveness of the enterprise." Studied and improved the structure of the management of the investment attractiveness of the company. Improved diagnostic system of key indicators of investment attractiveness of engineering. Developed a strategy of investment resources; strategy to maximize profitability of the company; strategy to minimize investment risks for potential investors; program to increase the market value of the company.

Ключові слова: управління інвестиційною привабливістю підприємства, процес, процес управління інвестиційною привабливістю підприємства, стратегія, індикатори, мінімізація інвестиційних ризиків, хеджування, страхування, лімітування, ринкова вартість, контролінг.

Key words: of investment attractiveness of the process, the process of investment attractiveness of the company, strategy, indicators, minimizing investment risk, hedging, insurance, limiting market value, controlling.

АКТУАЛЬНІСТЬ

Трансформація соціально-економічної моделі українського суспільства призвела до формування нового інвестиційного механізму, головним завданням якого є ефективне управління інвестиційною привабливістю машинобудівного комплексу та країни в цілому.

Безперечно, управління інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств здійснюється у чітко визначеній послідовності. Тому важливо визначитися із сутністю та структурою процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанню процесу управління інвестиційною привабливістю підприємств приділено досить велика кількість робіт як національних, так і зарубіжних вчених-практиків, а саме: О. Астахова, О. Бурчаков, О. Галушко, А. Гончарука, М. Гордона, А. Кабанова, Р. Костирко, П. Круш, О. Мендрула, Т. Момот, В. Нейенбург, Н. Пасічника, Б. Райхель, С. Резниченко, Т. Решетілова, В. Саллі, М. Скотта, С. Стюарта, І. Яремко та інших.

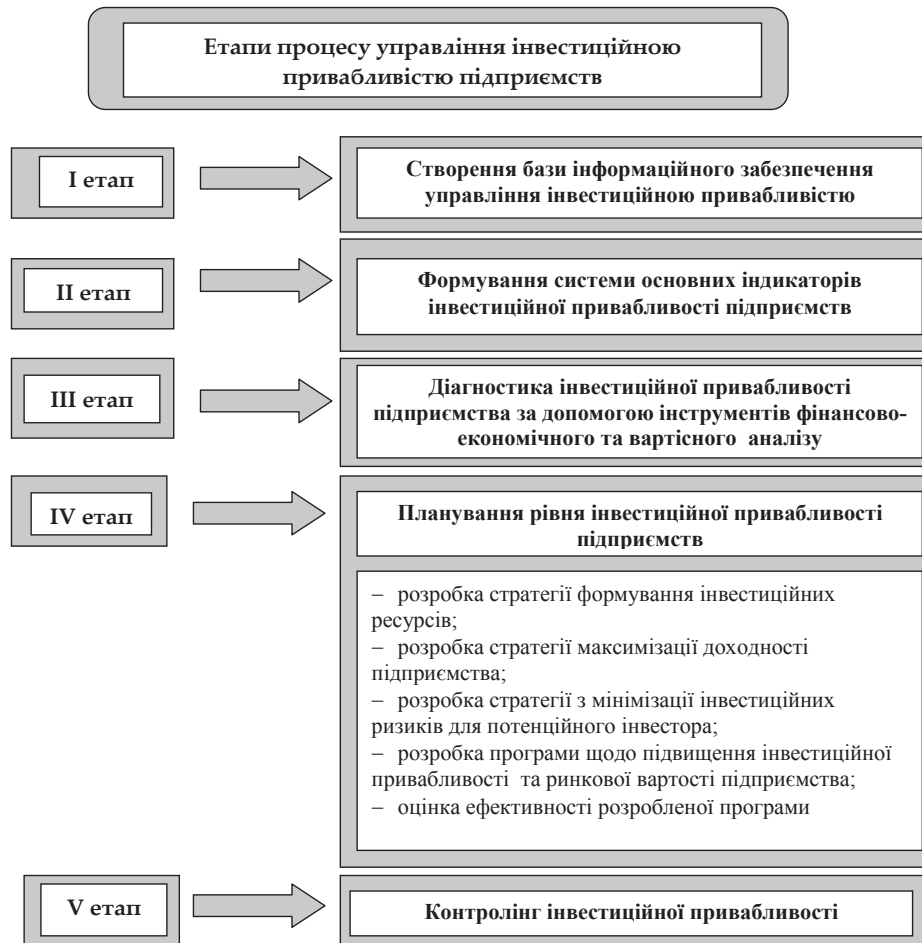

Рис. 1. Процес управління інвестиційною привабливістю підприємств машинобудування

Джерело: авторська розробка.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є вдосконалення процесу управління інвестиційною привабливістю підприємств машинобудування України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Змістовний аналіз процесу управління полягає у вивченні його з позицій зв'язку із соціальними процесами в суспільстві (виробництво, накопичення, споживання тощо), з видами виробничо-господарської діяльності організації (фінанси, конструкторсько-технологічна діяльність, збут тощо), а також з погляду співвідношення цілей управління, методів, засобів і принципів, які застосовуються для їх досягнення:

— перший підхід — це діяльність певних елементів, об'єднаних у певну організаційну структуру, яка спрямована на вирішення практичних проблем та досягнення визначеної мети з використанням відповідних методів і принципів управління [4, с. 82—88; 5, с. 55—61];

— другий підхід — це сукупність взаємопов'язаних операцій, що виконуються в певній послідовності і спрямовані на розв'язування конкретних проблем та досягнення поставлених цілей [7, с. 45—47; 8, с. 245—247; 9, с. 554—557].

Безпосередньо ж процес управління інвестиційною привабливістю підприємства вітчизняні економісти, науковці трактують як:

— послідовність та спосіб управління;

— послідовність етапів і стадій, відповідних процедур та інструментів;

— сукупність інституціональних та організаційних структур і комплекс використовуваних ними форм та методів;

— послідовність застосування різноманітних способів впливу на ринкову вартість підприємства.

Процес управління інвестиційною привабливістю підприємства здійснюється в певній послідовності, основні етапи, що визначені у сучасній літературі, можна поділити на три групи:

1. Інформаційний, що передбачає формування інформаційної бази та системи показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства, визначення переліку факторів та резервів росту інвестиційної привабливості підприємства.

2. Аналітичний, який передбачає аналіз фінансово-економічного стану підприємства; формування критеріїв інвестиційної привабливості підприємства; аналіз і планування інвестиційної привабливості; формування системи оцінки, контролю та управління інвестиційними ризиками.

3. Стратегічний, який включає виявлення місії та цілей підприємства, моніторинг зовнішнього середовища, виявлення загроз, аналіз внутрішнього середовища, формування стратегічних альтернатив, вибір стратегії розвитку, оцінка та реалізація стратегії, контроль і коригування обраної стратегії.

Таблиця 1. Основні індикатори інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств

Індикатори	Показники
Фінансово-економічні індикатори	коефіцієнт покриття; коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості; коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт незалежності; коефіцієнт фінансування; коефіцієнт фінансової стійкості; коефіцієнт руху грошових коштів у результаті операційної діяльності; коефіцієнт грошового покриття короткострокових боргів; коефіцієнт достатності грошового потоку; коефіцієнт ліквідності грошового потоку підприємства; коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку; економічна рентабельність (ROA), фінансова рентабельність (ROE), рентабельність інвестицій (ROI); NPV (чистий приведений дохід), внутрішня норма доходності (IRR), середньозважена вартість інвестованого капіталу (WACC), період окупності інвестицій
Виробничо-технічні індикатори	обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг); обсяг продукції, виробленої на підприємстві (робіт, послуг), у тому числі за видами продукції; виробничі потужності підприємства, у тому числі за видами продукції; рівень використання виробничих потужностей; питома вага витрат на енергоресурси у складі операційних витрат; активна частина основних засобів; коефіцієнт зносу основних засобів; коефіцієнт оновлення; коефіцієнт вибуття
Інноваційні індикатори	технологічна складова потенціалу енергозбереження; рівень технічного обслуговування та модернізації основних фондів; коефіцієнт автоматизації технологічних процесів; чисельність персоналу у відділі енергозбереження; коефіцієнт ритмічності постачання паливно-енергетичних матеріалів; питома вага фінансування заходів з енергозбереження; величина інвестицій залучених для реалізації енергозбереження на підприємстві; коефіцієнт ефективності використання цільових надходжень; величина економії витрат в результаті енергозбереження; коефіцієнт корисного використання енергії; коефіцієнт енерговіддачі та енергоємності у вартісному та натуральному вираженні; інтегральний показник ефективного функціонування механізму енергозбереження на підприємстві
Соціально-психологічні індикатори	політико-економічна ситуація в країні; рівень кваліфікації працівників; рівень заробітної плати; умови праці; наявність соціальних пакетів

Джерело: авторська розробка.

Огляд науково-періодичної літератури з досліджуваного питання свідчить, про недосконалу структуру процесу управління інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств. Тому ми вважаємо за доцільне розширити існуючий процес управління інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств наступним чином (рис. 1).

Розглянемо детальніше запропоновану структуру процесу управління інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств України.

Останнім часом дедалі очевиднішою стає залежність процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства від особливого ресурсу — інформації.

Другим етапом процесу управління інвестиційною привабливістю підприємств є формування системи основних індикаторів інвестиційної привабливості підприємства.

Запропоновані до використання на машинобудівних підприємствах класичні системи фінансових індикаторів інвестиційної привабливості є неповними, неінформативними, іноді суперечливими та не враховують специфіку діяльності саме машинобудівних підприємств.

У цьому контексті пропонуємо включити до системи основних індикаторів діагностики інвестиційної привабливості фінансово-економічні, виробничо-технічні та інноваційні індикатори (табл. 1).

Третій етап процесу управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства — її діагностика за допомогою класичних інструментів фінансово-економічного та вартісного аналізу.

Здійснивши діагностику інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств, необхідно здійснити її планування, що передбачає розробку трьох стратегій: формування інвестиційних ресурсів, максимізації доходності та мінімізації інвестиційних ризиків для потенційних інвесторів.

Стратегія формування інвестиційних ресурсів є важливою складовою планування інвестиційної привабливості машинобудівного підприємства. Формування інвестиційних ресурсів є основою інвестиційного потенціалу на всіх етапах діяльності підприємства, а їх наявність є найбільш суттєвим фактором інвестиційної привабливості будь-якого підприємства.

Основною метою стратегії формування інвестиційних ресурсів є задоволення потреб підприємства у оптимальній кількості інвестицій та оптимізація їх структури з позиції підвищення інвестиційної привабливості.

Основними завданнями стратегії формування інвестиційних ресурсів машинобудівного підприємства, на нашу думку, є:

- найбільш ефективно використання власних інвестиційних ресурсів, що спрямовуються на підтримку фінансової стабільності підприємства у довгостроковій перспективі;

- забезпечення постійного надходження додаткових фінансових активів необхідних для підвищення фінансової стійкості та максимізації вартості підприємства;

- узгодженість стратегії із зовнішнім середовищем, тобто відповідність необхідних обсягів інвестицій зі змінами інвестиційного клімату та кон'юнктури ринку [7, с. 45—47; 2, с. 6—7; 3, с. 7—10; 6, с. 87—91].

Розробка стратегії формування інвестиційних ресурсів у процесі управління інвестиційною привабливістю підприємства повинна включати наступні етапи:

1. Прогнозування потреби у інвестиційних ресурсах для збереження фінансової стабільності підприємства.

2. Визначення можливостей формування інвестиційних ресурсів за рахунок різних джерел.

3. Визначення методів фінансування окремих інвестиційних програм і проектів.

4. Оптимізація структури джерел формування інвестиційних ресурсів.

5. Забезпечення прибутковості, ліквідності та мінімізації ризиків інвестицій для потенційного інвестора.

Для машинобудівних підприємств дуже важливою є розробка стратегії максимізації доходності, при формуванні якої акцентується увага на вартості підприємства. Основними завданнями стратегії максимізації доходності машинобудівного підприємства є:

- розрахунок планової необхідної доходності для ефективно стабільної діяльності та забезпечення інвестиційної привабливості;

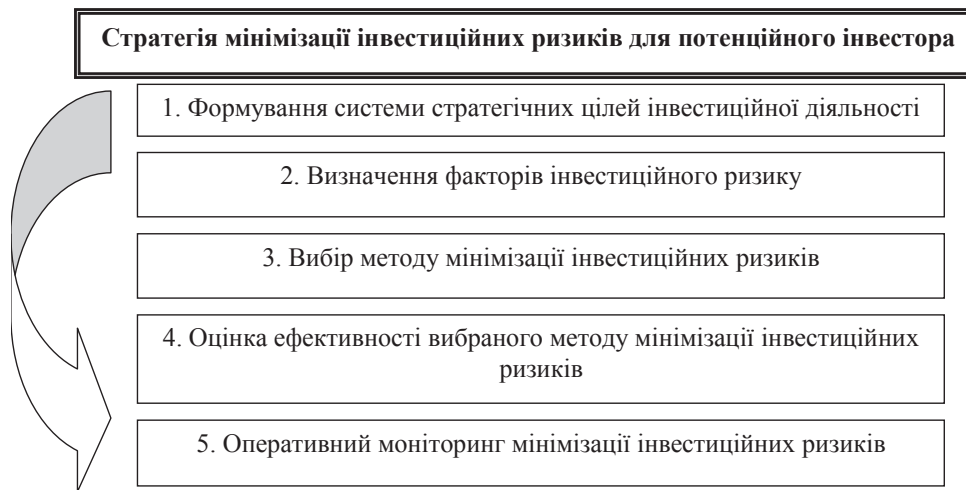

Рис. 2. Етапи розробки стратегії мінімізації інвестиційних ризиків для потенційного інвестора в рамках процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства

Джерело: авторська розробка.

— раціоналізація структури джерел утворення доходу на основі виокремлення пріоритетності й ефективності різних видів діяльності;

— розробка ефективної системи розподілу й використання доходу;

— визначення величини доходу, необхідної для одержання прибутку та підтримки фінансової стабільності підприємства;

— обґрунтування обсягів реалізації продукції, що забезпечить одержання цільового доходу і досягнення запланованого рівня фінансової стійкості та інвестиційної привабливості підприємства.

Незаперечним є той факт, що на вартість підприємства здійснюють безпосередній вплив основні показники рентабельності: власного капіталу (Return on Equity, ROE), активів (Return on Assets, ROA) та інвестицій (Return on Investment, ROI) і саме ефективне управління ними дозволить забезпечити і інвестиційну привабливість, і максимізацію ринкової вартості підприємства.

Стратегія з мінімізації інвестиційних ризиків є останньою, вона повинна бути розроблена у процесі планування інвестиційної привабливості підприємства, оскільки являє собою фінансово-методологічну технологію обґрунтування, прийняття, виконання та контролю здійснення управління фінансових рішень щодо реалізації превентивних заходів фінансово-організаційного характеру з метою забезпечення зіставлення результативності діяльності підприємства з відповідним рівнем інвестиційного ризику.

Послідовність розробки стратегії з мінімізації інвестиційних ризиків для потенційного інвестора наведена на рис. 2.

Система стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства повинна забезпечувати постійне зростання інвестиційного доходу, оптимізацію структури інвестиційних ресурсів та мінімальний рівень інвестиційного ризику.

На нашу думку, сформована система стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства повинна містити інформацію щодо основних цільових стратегічних нормативів, які зацікавлять і потенційного інвестора. У ролі таких стратегічних нормативів ми пропонує-

мо дві групи показників: вартісні (середньорічний темп зростання інвестиційних ресурсів, які формуються з власних джерел; мінімальна вартість залучення інвестиційного капіталу з різних джерел та мінімальна середньозважена вартість інвестиційного капіталу; мінімальний рівень самофінансування інвестицій) та фінансово-економічні (див. табл. 1).

Після формування системи стратегічних цілей інвестиційної діяльності необхідно визначити перелік внутрішніх та зовнішніх факторів інвестиційного ризику на машинобудівному підприємстві та ступінь їх негативного впливу на інвестиційну привабливість.

Основними складовими зовнішнього середовища інвестиційного ризику для потенційного інвестора можемо вважати: соціальну нестабільність в суспільстві; протиріччя чинного законодавства України; фарс-мажорні обставини; перепрофілювання ринку продукції досліджуваного підприємства; входження в галузь державного підприємства більшої потужності; зміна пріоритетів в галузі охорони праці та промислової безпеки; якість інститутів; інфраструктура; макроекономічна стабільність; здоров'я та початкова освіта; вища освіта та професійна підготовка; ефективність ринку товарів та послуг; ефективність ринку праці; розвиток фінансового ринку; технологічний рівень; розмір внутрішнього ринку; конкурентоспроможність країни; інноваційний потенціал.

До складових внутрішнього середовища інвестиційного ризику для потенційного інвестора пропонуємо включити фактори, що характеризують виробничо-технічну, фінансово-економічну, маркетингову, інноваційну сферу діяльності підприємства, а також соціально-психологічні фактори.

Тому, інвестуючи в діяльність обраного підприємства, інвестор має визначити вплив кожної з груп показників, провести детальний аналіз та прийняти правильне рішення щодо доцільності вкладання коштів.

Проаналізувавши інвестиційне середовище машинобудівного підприємства необхідно обрати відповідний метод мінімізації інвестиційних ризиків. На нашу думку, доцільно розрізнити методи мінімізації інвестиційного ризику для внутрішнього інвестора та для зовнішнього.

Таблиця 2. Бальна оцінка методів управління інвестиційними ризиками та витратами на їх застосування

Бальна оцінка	Можливість застосування методу мінімізації інвестиційного ризику	Витрати на застосування методів управління інвестиційними ризиками
1	Не використовується	Витрати відсутні або незначні
2	Використання методу можливе (частота використання – до 25% випадків)	Рівень витрат не перевищує чистого прибутку
3	Використовується (від 25% до 50% випадків)	Рівень витрат дорівнює чистому прибутку підприємства
4	Використовується доволі часто (від 50% до 80% випадків)	Рівень витрат дорівнює річній сумі доходів підприємства
5	Завжди (від 80% до 100% випадків)	Розміри витрат майже дорівнюють сумі власних коштів підприємства

Джерело: [1, с. 29—34].

Методи мінімізації інвестиційного ризику для внутрішнього інвестора можуть бути наступними: підтримка фінансової стійкості за рахунок відмови від надмірної частки позикового капіталу в загальній структурі капіталу підприємства; зменшення або ліквідація неліквідних активів підприємства; оптимізація структури інвестованого капіталу; підвищення рівня ліквідності оборотних активів підприємства.

Методи мінімізації інвестиційного ризику для зовнішнього інвестора включають: уникнення ризику; страхування; хеджування; залучення додаткової інформації.

Обґрунтування вибору конкретного методу мінімізації інвестиційного ризику було проведено за результатами експертного опитування, де у якості експертів виступили керівники підрозділів та спеціалісти восьми машинобудівних підприємств. Експертам шляхом анкетного опитування за методом Дельфі, було запропоновано оцінити можливість та витрати на застосування методів управління інвестиційними ризиками машинобудівного підприємства: страхування, хеджування та залучення додаткової інформації за п'ятибальною шкалою (табл. 2) [1, с. 29—34].

За результатами експертного опитування для кожного з методів мінімізації було обчислено середні значення за обома параметрами: можливості застосування та витратами на реалізацію. Вибір методу мінімізації було проведено за формулою:

$$O_{BM} = O_m \times O_g \quad (1)$$

де O_{BM} — оцінка вибору методу; O_m — оцінка можливості застосування методу, бали; O_g — оцінка рівня витрат на впровадження методу, бали [1, с. 29—34].

Результати оцінки вибору методу мінімізації інвестиційних ризиків для підприємств машинобудування м. Києва та Київської області наведено у таблиці 3.

Відповідно, саме хеджування та придбання додаткової інформації виявилася методами, які експерти визначили як найбільш оптимальними за можливістю застосування та витратами на їх реалізацію, що дозволяє констатувати про їх виділення як найбільш прийнятних методів мінімізації ризику. Для мінімізації інвестиційних ризиків підприємств доцільне використання методу придбання додаткової інформації за умови, що при цьому буде витримуватися оптимальне співвідношення "можливості-витрати".

Таблиця 3. Оцінки вибору методу мінімізації інвестиційних ризиків для потенційного інвестора на підприємствах машинобудування м. Києва та Київської області з 2011—2015 рр.

Метод	ПАТ «Білоцерківський електроремонтний завод»	ПАТ Кранобудівна фірма «Стріла»	ПАТ «Ірпінмаш»	ПАТ «Факел»	ПАТ «Промінь»	ПАТ Бучанський приладобудівний завод «Веда»	ПАТ «Борекс»	ПАТ «Техмашремонт»	Середнє	Ранг
2011										
Страхування	2	1	1	3	1	2	2	1	1,7	3
Хеджування	5	4	5	4	4	4	4	3	3,6	1
Придбання інформації	3	2	2	2	2	3	2	4	2,5	2
2012										
Страхування	2	1	1	2	2	2	1	1	1,5	3
Хеджування	5	4	5	4	4	4	4	3	3,6	1
Придбання інформації	4	5	5	4	4	3	2	2	3,6	1
2013										
Страхування	1	1	1	2	1	1	1	2	1,25	4
Хеджування	5	4	5	4	4	4	4	3	3,6	1
Придбання інформації	3	2	2	2	2	3	2	4	2,5	2
2014										
Страхування	3	4	2	3	1	2	2	3	2,5	2
Хеджування	5	4	5	3	2	4	4	3	3,75	1
Придбання інформації	5	5	3	5	4	3	5	4	4,25	1
2015										
Страхування	2	1	1	3	1	2	3	1	1,75	3
Хеджування	5	5	4	4	4	4	4	3	4,12	1
Придбання інформації	5	5	4	3	2	3	2	5	3,63	1

Таблиця 4. Програма підвищення ринкової вартості машинобудівного підприємства

№	Складова програми	Заходи, спрямовані на підвищення вартості підприємства
1	Ефективне управління активами	<ul style="list-style-type: none"> – зростання оборотності капіталу; – збільшення частки власного оборотного капіталу; – оптимізація дебіторської заборгованості; – підвищення рентабельності активів підприємства
2	Ефективне управління зобов'язаннями	<ul style="list-style-type: none"> – оптимізація структури капіталу; – зменшення витрат на залучення капіталу; – підвищення рентабельності власного капіталу через механізм ефекту фінансового левериджу
3	Ефективний маркетинг	<ul style="list-style-type: none"> – дослідження ринку продукції машинобудування, споживачів, постачальників та конкурентів (визначення критеріїв вибору постачальників сировини, матеріалів, напівфабрикатів, дослідження потреб споживачів машинобудівної продукції, оцінка конкурентів); – проведення SWOT-аналізу (встановлення сильних та слабких сторін машинобудівного підприємства, погроз і можливостей; оцінка ринкової позиції машинобудівного підприємства.); – оцінка стратегічних альтернатив (вибір базової стратегії розвитку машинобудівного підприємства; оцінка стратегічного потенціалу; розробка конкурентних програмних дій для цільових споживачів); – прогнозування розвитку машинобудівного підприємства (прогноз ресурсного потенціалу; прогноз збуту промислової продукції; формування бюджету підприємства); – реалізація маркетингового потенціалу (оцінка рівня розвитку та конкурентоспроможності машинобудівного підприємства); – розробка маркетингової політики машинобудівного підприємства (розробка розподільчої політики; розробка товарної політики; розробка цінової політики; розробка комунікаційної політики)
4	Формування дієвої інформаційної бази	<ul style="list-style-type: none"> – доповнення звітності фінансово-економічними, вартісними, технічними та кадровими показниками

Джерело: авторська розробка.

Саме метод залучення додаткової інформації є одним з таких, яким експерти надали перевагу у плані використання, проте витрати на його реалізацію є доволі високими. Тому, перш ніж його використовувати, варто зважати на фінансові можливості підприємства.

Таким чином, результати розрахунків дозволили дійти висновку, що вибір найбільш ефективного методу мінімізації інвестиційного ризику інвестора повинен базуватися на оцінці можливості застосування методу на підприємстві та витрат від його реалізації і зіставлення цих параметрів. Отримані результати стають основою для обґрунтованого вибору методу мінімізації інвестиційного ризику.

Останній етап розробки стратегії мінімізації інвестиційних ризиків — оперативний моніторинг — це процес ідентифікації, аналізу, моніторингу за ідентифікованими ризиками, а також за тими, які занесено в список для постійного нагляду, перевірки і виконання операцій реагування на ризики та оцінки їх ефективності впродовж діяльності підприємства.

Цілями оперативного моніторингу мінімізації інвестиційних ризиків є: виявлення реакції на ризики впроваджених відповідно до плану й необхідності їх змін; визначити причину зміни ризиків порівняно з попередніми значеннями; визначення впливу ризиків і вживання необхідних заходів, наприклад, вибір альтернативних стратегій, прийняття коректив, перепланування дій для досягнення максимального результату.

Основними завданнями оперативного моніторингу мінімізації інвестиційних ризиків є: відстеження динаміки вже ідентифікованих та оцінених ризикових факторів; виявлення та оцінка нових; контроль ефективності та коригування стратегії обмеження та мінімізації ризиків діяльності підприємства.

Важливим етапом планування у процесі управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства є розробка програми щодо підвищення його ринкової вартості.

Ринкова вартість підприємства найчастіше сприймається учасниками ринку як життєздатність компанії й перспективи її розвитку. Добробут власників визначається вартістю компаній і, відповідно, чим вище ринкова вартість підприємства, тим вище добробут її власників.

Управління ринковою вартістю підприємства дозволяє не тільки підвищувати добробут власників, але й може запобігти несприятливим наслідкам криз в галузі. Збільшення ринкової вартості підприємства викликає додатковий інтерес і впливає на підвищення інвестиційної привабливості підприємства та дозволяє йому залучати додаткове фінансування.

Програму підвищення вартості машинобудівного підприємства пропонуємо розділити на чотири блоки, а саме: управління активами, управління зобов'язаннями, ефективний маркетинг та формування дієвої інформаційної бази (табл. 4).

Таким чином, виконання запропонованих вище заходів підвищує фінансову стабільність підприємства, прозорість діяльності та інвестиційну привабливість, що в свою чергу, призводить до максимізації вартості підприємства.

Останній етап процесу планування рівня інвестиційної привабливості підприємства — оцінка ефективності розробленої програми.

Ефективність є однією з головних характеристик результативності як розробленої програми, так і управління підприємства. Результати ефективності програми дозволяють встановити масштаб і зміну спрямованості в управлінні інвестиційною привабливістю підприємства, прогнозувати результати та ризики, їх вплив на ключові функціональні підсистеми підприємства, ухвалювати відповідні управлінські рішення щодо підвищення та підтримки рівня інвестиційної привабливості підприємства.

Оцінка ефективності розроблених програм з управління інвестиційною привабливістю підприємства, як

правило, ґрунтується на аналізі різних фінансових показників. Однак виключно тільки фінансові коефіцієнти, на нашу думку, не можуть надати повної, цілісної картини щодо інвестиційної привабливості підприємства, тому оцінка ефективності розробленої програми управління інвестиційною привабливістю підприємства має включати наступні блоки:

1. Оцінку ефективності операційної та фінансової діяльності.
2. Оцінку підвищення вартості підприємства.
3. Оцінку добробуту власників підприємства після реалізації програми.
4. Оцінку ефективності управління інноваційним потенціалом.
5. Оцінку ефективності управління маркетинговою діяльністю підприємства.
6. Зіставлення результатів програми з запланованими показниками.

Ми вважаємо, що запропонована система оцінки ефективності розробленої програми управління інвестиційною привабливістю підприємства надає інвестору більше інформації для прийняття стратегічно важливого рішення.

Останній етап у процесі управління інвестиційною привабливістю підприємства — це її контролінг.

Контролінг — це одна з основних складових в управлінні підприємстві, що сприяє оптимізації фінансового результату через максимізацію прибутку і гарантованої ліквідності.

На сучасних підприємствах контролінг найчастіше включає такі етапи: спостереження за реалізацією поставлених завдань; визначення ступеня відхилення фактичних показників від запланованих; діагностика погіршення відхилень; розробка оперативних рішень щодо оптимізації завдань; коригування стратегічних рішень.

На нашу думку, контролінг в процесі управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства повинен здійснюватися в наступній послідовності:

- формування інформаційно-аналітичного забезпечення контролю за інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств;
- збір, узагальнення інформації щодо рівня інвестиційної привабливості, групування індикаторів інвестиційної привабливості що підлягають контролінгу;
- моніторинг індикаторів інвестиційної привабливості підприємств машинобудування;
- діагностика фінансово-економічного стану підприємств машинобудування;
- розробка алгоритму рішень в разі виявлення відхилень отриманих значень від запланованих.

Наведена вище схема механізму контролінгу виокремлює найбільш загальні етапи процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства. Кожен з етапів механізму контролінгу має у своєму складі як довго-, так і короткострокові перспективи розвитку підприємства.

ВИСНОВКИ

В цілому, запровадження у практичну діяльність вітчизняних машинобудівних підприємств процесу управління інвестиційною привабливістю за запропонованою схемою дозволить не лише підвищити її рівень,

але й максимізувати рівень їх доходності, знизити рівень ризиковості та, в кінцевому підсумку, забезпечить зростання їх ринкової вартості.

Література:

1. Барташевська Ю.М. Вибір методів мінімізації інвестиційного ризику підприємства // Економічний нобелівський вісник. — 2014. — № 1 (7). — С. 29—34.
2. Григоренко Ю. Інвестиційний клімат як складова стратегії розвитку // Український регіональний вісник — 2012. — № 41. — С. 6—7.
3. Кругляк А.М. Критерії управління інвестиційним процесом на промисловому підприємстві // Інвестиції: практика та досвід. — 2008. — № 6. — С. 7—10.
4. Кубарєва І.В. Механізм забезпечення інвестиційної привабливості підприємства: сутність, особливості формування та засади функціонування // Бізнес Інформ. — 2014. — № 7. — С. 82—88.
5. Кузнєцова І. Визначення сутності дефініції "технологія управління" // Вісник КНТЕУ. — 2009. — № 1. — С. 55—61.
6. Лазарева М.Г. Визначення ефекту синергії від централізації функцій у холдингових компаніях // Інвестиції: практика та досвід. — 2014. — № 16. — С. 87—91.
7. Лисенко Ю.Г. Стратегія формування інвестиційної привабливості металургійних підприємств України. — К.: Юго-Восток, 2005. — С. 45—47.
8. Орлов А.И. Менеджмент: учебник. — М.: Издательство "Изумруд", 2003. — 298 с.
9. Осовська Г.В. Основи менеджменту: навчальний посібник. — К.: "Кондор", 2006. — 664 с.

References:

1. Bartashev'ska, Yu.M. (2014), "The choice of methods to minimize investment risk enterprise", *Ekonomicznyj nobeliv's'kyj visnyk*, vol. 1 (7), pp. 29—34.
 2. Hryhorenko, Yu. (2012), "The investment climate as part of the development strategy", *Ukrains'kyj rehional'nyj visnyk*, vol. 41, pp. 6—7.
 3. Kruhliak, A. M. (2008), "Criteria for investment management process in an industrial plant", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 6, pp. 7—10.
 4. Kubarieva, I.V. (2014), "The mechanism providing investment appeal: nature, especially the formation and functioning principles", *Biznes Inform*, vol.7, pp. 82—88.
 5. Kuznietsova, I. (2009), "Defining the essence of the definition of "management technology"", *Visnyk KNTEU*, vol. 1, pp. 55—61.
 6. Lazareva, M.H. (2014), "Determination of synergy centralization of functions in holding companies", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 16, pp. 87—91.
 7. Lysenko, U. G. (2005), *Stratehiia formuvannia investytsijnoi pryvablyvosti metalurhiinykh pidpriemstv Ukrainy* [The strategy of forming investment attractiveness of metallurgical enterprises of Ukraine], *Yuhovostok*, Kyiv, Ukraine.
 8. Orlov, A. Y. (2003), *Menedzhment* [Management], *Yzumrud*, Moskva.
 9. Osovs'ka, H.V. (2006), *Osnovy menedzhmentu* [Fundamentals of management], *Kondor*, Kyiv, Ukraine.
- Стаття надійшла до редакції 28.09.2016 р.*